

آیین‌نامه آموزشی دانشگاه پیام نور

مخصوص ورودی‌های نیمسال دوم ۹۲-۹۳ به قبل

دوره‌های تحصیلات تکمیلی

تصویب جلسه مورخ ۸۱/۱۲/۷ شورای دانشگاه

فصل اول

شرایط ورود و ثبت نام

شرایط ورود

ماده ۱: دانشجوی کارشناسی ارشد ناپیوسته از طریق آزمون سراسری یا دوره‌های فرآگیر و دانشجوی دکترای تخصصی از طریق دوره‌های فرآگیر مطابق ضوابط و شرایط مندرج در بخش اول این آیین‌نامه پذیرفته می‌شود.

شرایط ثبت نام

ماده ۲: دانشجوی پذیرفته شده موظف است در زمانی که توسط دانشگاه اعلام می‌شود برای ثبت‌نام و انتخاب واحد مراجعه کند. عدم مراجعه به موقع دانشجوی پذیرفته شده در دومین نیمسال تحصیلی برای ثبت نام، منصرف از تحصیل محسوب می‌شود.

تبصره: پذیرفته شده ای که دلایل موجه برای عدم مراجعه جهت ثبت نام ارائه کند، در صورت موجه شناخته شدن دلایل وی، با مجوز کمیسیون موارد خاص دانشگاه، می‌تواند ثبت نام کند.

ماده ۳: دانشجو موظف است در زمان مقرر بر اساس تعریفه و مقررات مصوب هیات امنی دانشگاه، شهریه‌های لازم را پرداخت کند.

ماده ۴: دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی، در زمانی که دانشگاه اعلام می‌کند، برای انتخاب واحد به مرکز مراجعه کند. عدم مراجعه دانشجو برای ثبت نام بدون اطلاع کتبی به مرکز در هر نیمسال تحصیلی، در صورت عدم ارائه عذر موجه، به منزله منصرف از تحصیل محسوب می‌شود.

تبصره ۱: اگر دانشجویی بعد از زمان ثبت نام مراجعه کند، رئیس مرکز با بررسی علت تاخیر و تشخیص موجه بودن آن، مشروط بر آنکه مدت تاخیر حداقل تا یک ماه باشد، می‌تواند مجوز ثبت نام دانشجو و انتخاب حداقل ۹ واحد درسی را صادر کند.

تبصره ۲: دانشجو موظف است با دلایل مستند، عذر موجه خود را در خودداری از ثبت نام به طور مكتوب تا پایان نیمسال تحصیلی به مرکز اطلاع دهد. شورای آموزشی مرکز پس از بررسی دلایل و مستندات ارائه شده، می‌تواند انصراف ناشی از عدم مراجعه یک نیمسال تحصیلی را لغو و مجوز ثبت نام و صدور مرخصی تحصیلی برای نیمسال تحصیلی مربوط را صادر کند.

(۲) بحث سوم

تبصره ۳: لغو انصراف ناشی از عدم مراجعه بیش از یک نیمسال تحصیلی، بر حسب مورد و با عنایت به دلایل و مدارک توجیه کننده علت عدم مراجعه، به عهده کمیسیون موارد خاص دانشگاه می‌باشد.

تبصره ۴: دانشجویی که انصراف وی به علت عدم مراجعه لغو می‌شود، باید شهریه ثابت نیمسال (های) تحصیلی که در آن(ها) مراجعه نکرده است را پرداخت کند. مرکز، آن نیمسال (های) تحصیلی را با رعایت مفاد فصل هفتم این آبین نامه جزو مرخصی تحصیلی منظور می‌کند.

تحصیل همزمان

ماده ۵: دانشجو مجاز است با رعایت ضوابط پذیرش دانشجو در یک زمان اضافه بر تحصیل در دانشگاه، در یکی دیگر از دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی به تحصیل اشتغال داشته باشد.

فصل دوم

نظام آموزشی

نظام واحدی

ماده ۶: یک واحد درسی، مقدار معینی از مطالب و مفاهیم علمی است که حسب مورد از طریق شانزده ساعت تدریس نظری، سی و دو ساعت تدریس آزمایشگاهی، یا چهل و هشت ساعت تدریس کارگاهی یا به سایر روش‌ها به دانشجو منتقل می‌شود.

ماده ۷: آموزش در دانشگاه به روش باز و از راه دور و مبتنی بر نظام واحدی است که در آن، ارزش هر درس با تعداد واحد آن درس سنجیده می‌شود و قبولی یا عدم قبولی دانشجو در یک درس، به همان درس محدود است.

ماده ۸: تدریس در دانشگاه به روش حضوری انجام نمی‌پذیرد و انتقال مطالب و مفاهیم علمی با توجه به نظام آموزشی باز و از راه دور و امکانات دانشگاه از طریق در اختیار قرار دادن مواد آموزشی و تشکیل جلسه‌های رفع اشکال گروهی و جلسه‌های رفع اشکال فردی، آزمایشگاهی، کارگاهی و یا میدانی صورت می‌گیرد.

تبصره ۱: تعداد ساعت‌های جلسه‌های رفع اشکال گروهی یا جلسه‌های رفع اشکال فردی برای هر واحد درسی تا سقف مصوب با توجه به ویژگی درس، نوع درس (نظری یا عملی) و نوع مواد آموزشی با نظر گروه آموزشی مربوط و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می‌شود و برای اجرا در طول یک نیمسال یا ترم تحصیلی در هر سال تحصیلی به مراکز ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲: در دوره‌های دکترای تخصصی، محور اصلی فعالیتها، پژوهش و کسب مهارت در یک رشته خاص علمی است، و آموزش وسیله برطرف کردن کاستی‌های آموزشی دانشجویان این دوره‌ها است تا راه را برای وصول به اهداف هر دوره هموار کند.

سال تحصیلی

ماده ۹: هر سال تحصیلی مرکب از دو نیمسال پاییز، نیمسال بهار و ترم تابستان است.

تبصره: ترم تابستان در صورت لزوم برگزار می‌شود و دانشجو ملزم به ثبت نام در آن نیست.

برنامه درسی

ماده ۱۰: دانشگاه موظف است برنامه‌های درسی مصوب را اجرا کند. ترتیب درس‌ها با رعایت پیش نیازها، جابجاکردن ریز مواد هر درس و انتخاب منابع درسی توسط گروه آموزشی مربوط تعیین می‌شود.

(۴) بخش سوم

تبصره: اگر دانشجو در درس پیش نیاز نمره مردودی بگیرد، با نظر گروه آموزشی مربوط در نیمسال تحصیلی بعد، می‌تواند آن درس را با پس نیاز آن به طور همزمان انتخاب کند. در صورت عدم قبولی در درس پیش نیاز، دانشجو موظف است تا زمانی که نمره قبولی کسب کند آن درس را بلاfacile در نیمسال (های) تحصیلی بعد انتخاب کند.

(۵) بخش سوم

فصل سوم

واحدهای درسی و طول دوره تحصیل

تعداد واحدهای درسی

ماده ۱۱: تعداد واحدهای درسی لازم شامل واحدهای درس‌های الزامی، انتخابی و اختیاری برای گذراندن دوره کارشناسی ارشد با احتساب واحد پایان‌نامه بر حسب رشتہ تحصیلی حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد درسی و برای گذراندن دوره دکترای تخصصی با احتساب واحد رساله بر حسب رشتہ تحصیلی حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد درسی مطابق برنامه مصوب است.

تبصره ۱: تعداد واحد پایان‌نامه در دوره کارشناسی ارشد حداقل ۱۰ واحد درسی و تعداد واحد رساله در دوره دکترای تخصصی حداقل ۱۶ و حداکثر ۳۰ واحد درسی تعیین می‌شود.

تبصره ۲: جمع واحدهای درسی گذرانده شده (بدون احتساب واحدهای پایان‌نامه و رساله) در دوره کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی نباید از ۵۰ واحد درسی کمتر باشد. در صورتی که جمع واحدهای درسی دانشجو از حداقل تعداد واحدهای درسی موضوع ماده ۱۱ تجاوز کند، تعداد واحد درسی مازاد مشمول ضوابط ماده ۱۲ می‌شود.

درس‌های جبرانی و اضافی

ماده ۱۲: دانشجوی کارشناسی ارشد در هر رشتہ تحصیلی، موظف است حسب نیاز رشتہ تحصیلی، به ترتیب درس‌هایی که در دوره کارشناسی نگذرانده است، به عنوان درس‌های جبرانی و در صورت لزوم تعدادی درس را از دوره‌های تحصیلات تكمیلی به عنوان درس‌های اضافی، و همچنین دانشجوی دکترای تخصصی در هر رشتہ تحصیلی، موظف است حسب نیاز رشتہ تحصیلی، به ترتیب درس‌هایی که در دوره کارشناسی یا کارشناسی ارشد نگذرانده است به عنوان درس‌های جبرانی و در صورت لزوم تعدادی درس را از دوره‌های تحصیلات تكمیلی به عنوان درس‌های اضافی، با تایید گروه آموزشی مربوط و با تصویب شورای دانشکده علاوه بر درس‌های مندرج در برنامه مصوب بگذراند. تعداد واحدهای درسی موضوع این ماده، جزو حداقل تعداد واحدهای درسی موضوع ماده ۱۱ منظور نمی‌شود.

تبصره ۱: نوع درس و نحوه ارائه درس‌های جبرانی و اضافی توسط گروه آموزشی مربوط تعیین می‌شود.

تبصره ۲: ارائه درس‌های جبرانی و اضافی مانند درس‌های مصوب دوره، تابع مقررات مربوط است.

تبصره ۳: در صورتی که دانشجوی دکترای تخصصی، دوره کارشناسی ارشد خود را بدون گذراندن درس، تنها با پایان‌نامه یا بدون گذراندن پایان‌نامه، تنها با گذراندن درس به پایان رسانده است، موظف است بنا به تشخیص دانشگاه تعدادی واحد درسی جبرانی بگذراند.

(۶) بخش سوم

تبصره ۴: حداقل تعداد واحد درس‌های جبرانی در دوره کارشناسی ارشد ۲۴ واحد و در دوره دکترای تخصصی ۱۶ واحد و حداقل تعداد واحد درس‌های اضافی در هر یک از دوره‌های کارشناسی ارشد یادکترای تخصصی ۸ واحد می‌باشد.

تبصره ۵: در انتخاب درس‌ها، اولویت با درس‌های جبرانی است.

تعداد واحد ثبت‌نامی در هر نیمسال تحصیلی

ماده ۱۳: دانشجوی کارشناسی ارشد می‌تواند در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۵ و حداقل ۱۴ واحد درسی و دانشجوی دکترای تخصصی می‌تواند در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۵ و حداقل ۱۲ واحد درسی طبق برنامه اعلام شده توسط معاون آموزشی دانشگاه اخذ کند.

تبصره ۱: برنامه درسی دانشجوی دکترای تخصصی در مرحله آموزشی، که دانشجو موظف به گذراندن کلیه درس‌های خود در این مرحله می‌باشد، با عنایت به برنامه مصوب با نظر استاد راهنمای، و با تایید گروه آموزشی مربوط و تصویب شورای دانشکده تعیین می‌شود.

تبصره ۲: در آخرین نیمسال تحصیلی در مرحله آموزشی، دانشجو از رعایت شرط حداقل واحد انتخابی معاف است.

تبصره ۳: در صورتی که دانشجوی کارشناسی ارشد برای فراغت از تحصیل و دانشجوی دکترای تخصصی برای اتمام مرحله آموزشی تنها یک درس باقیمانده داشته باشد، با نظر مرکز و تصویب منطقه، می‌تواند در آزمون آن درس در زمانی که مرکز مقرر می‌کند شرکت کند.

تبصره ۴: دانشجویی که از معافیت تحصیلی استفاده می‌کند، بجز حسب مورد در آخرین نیمسال تحصیلی یا آخرین نیمسال تحصیلی مرحله آموزشی باید حداقل ۸ واحد درسی را در هر نیمسال تحصیلی انتخاب کند.

طول دوره تحصیل

ماده ۱۴: دوره دکترای تخصصی مشتمل بر دو مرحله آموزشی و پژوهشی است. زمان گذراندن درس‌ها و زمان لازم برای شرکت در آزمون جامع (فصل دوازدهم)، و قبولی در این آزمون، مرحله آموزشی را تشکیل می‌دهد. بررسی و تصویب طرح مقدماتی رساله، انجام پژوهش، تدوین رساله و دفاع از آن مرحله پژوهشی را تشکیل می‌دهد.

ماده ۱۵: طول دوره تحصیل دانشجوی کارشناسی ارشد ۳ سال و دانشجوی دکترای تخصصی ۶/۵ سال است.

تبصره ۱: طول مدت مجاز مرحله آموزشی برای دوره‌های دکترای تخصصی حداقل ۷ نیمسال تحصیلی است و دانشجو موظف است کلیه واحدهای درسی خود را در این مدت با نمره قبولی بگذراند.

(۷) بخش سوم

تبصره ۲: در صورت لزوم به پیشنهاد استاد راهنما با تایید گروه آموزشی مربوط و تصویب شورای دانشکده حداکثر تا ۳ نیمسال تحصیلی در دوره کارشناسی ارشد و تا ۵ نیمسال تحصیلی در دوره دکترای تخصصی به طول دوره تحصیل دانشجو اضافه می‌شود. در هر صورت حداکثر مدت مجاز تحصیلی دانشجوی کارشناسی ارشد ۴/۵ سال و دانشجوی دکترای تخصصی ۹ سال می‌باشد.

تبصره ۳: برای دانشجویی که از معافیت تحصیلی استفاده می‌کند، حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ۲ سال و در دوره دکترای تخصصی ۴/۵ سال است. ادامه تحصیل دانشجو در حین خدمت سربازی یا بعد از آن با رعایت حداکثر مدت مجاز تحصیل موضوع ماده ۱۵ مجاز است. در صورتی که در حین خدمت سربازی ثبت نام نکند، مدت خدمت جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل محسوب نمی‌شود.

تبصره ۴: به حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجویی که حداقل ۱۲ واحد درس جبرانی دوره کارشناسی یا ۸ واحد درس جبرانی دوره کارشناسی ارشد یا ۸ واحد درس اضافی تحصیلات تکمیلی را انتخاب کرده باشد، یک نیمسال تحصیلی افزوده می‌شود.

ماده ۱۶: در صورتی که دانشجو نتواند واحدهای دوره را در حداکثر مدت مجاز تحصیل با موفقیت بگذراند و حسب مورد، پایاننامه یا رساله خود را تکمیل و از آن دفاع کند، دانشجوی اخراجی محسوب می‌شود.

تبصره: دانشجوی اخراجی می‌تواند از طریق دوره‌های فراگیر مجدداً در دانشگاه پذیرفته شود، در این صورت تعدادی از واحدهای درسی که قبلًاً گذرانده است با رعایت ضوابط موضوع فصل یازدهم این آییننامه قابل معادل‌سازی و پذیرش می‌باشد.

(۸) بخش سوم

فصل چهارم حضور و غیاب

حضور در جلسه های رفع اشکال درس های نظری و عملی

ماده ۱۷: حضور دانشجو در جلسه های رفع اشکال گروهی یا جلسه های رفع اشکال فردی درس های نظری الزامی نیست.

تبصره: ارائه درس های نظری برای دانشجوی مرکز برون مرزی از طریق ارسال مواد آموزشی، به تشخیص دانشگاه در هر نیمسال تحصیلی، طبق برنامه مصوب می باشد.

ماده ۱۸: حضور دانشجو در جلسه درس های عملی (آزمایشگاهی، کارگاهی، کارورزی)، و قسمت عملی درس هایی که بخشی از آن عملی است و یا سمینارها، الزامی می باشد و غیبت در بیش از یک چهارم جلسه های آن درس به منزله حذف درس است.

غیبت در آزمون

ماده ۱۹: غیبت غیر مجاز در آزمون پایان ترم هر درس به منزله گرفتن نمره صفر در آن درس است.

تبصره: در صورت وقوع حوادث غیر متربقه و یا بیماری حاد که منجر به بستری شدن دانشجو شود، با تشخیص شورای آموزشی مرکز، درس حذف می شود.

تبصره ۲: چنانچه غیبت دانشجو در یک درس عملی بیش از حد مجاز باشد، آن درس از مجموعه درس های ثبت نام شده توسط دانشجو حذف می شود. در این صورت رعایت حد نصاب واحد درسی در آن نیمسال تحصیلی الزامی نیست، ولی آن نیمسال تحصیلی از نظر طول دوره تحصیل برای دانشجو یک نیمسال تحصیلی محسوب می شود.

فصل پنجم

حذف و اضافه

حذف و اضافه

ماده ۲۰: دانشجو می تواند در هر نیمسال تحصیلی، فقط در مهلتی کمتر از دو هفته، پس از شروع نیمسال تحصیلی نسبت به حذف و اضافه درس‌های اخذ شده اقدام کند، مشروط بر آنکه تعداد درس‌ها و واحدهای انتخابی وی از حد مجاز مقرر در ماده ۱۳ کمتر یا بیشتر نشود.

حذف اضطراری درس

ماده ۲۱: در صورت اضطرار، دانشجو می تواند تا یک هفته به پایان نیمسال تحصیلی، یک یا چند درس از درس‌های اخذ شده خود را حذف کند، مشروط بر آنکه تعداد درس‌ها و واحدهای باقیمانده وی از حد مجاز در ماده ۱۳ کمتر نشود. در غیر این صورت کل نیمسال تحصیلی حذف می شود.

ماده ۲۲: اگر دانشجو قادر به ادامه تحصیل در یک نیمسال تحصیلی نباشد می تواند کلیه درس‌های اخذ شده را حذف کند.

ماده ۲۳: در صورت حذف نیمسال تحصیلی، آن نیمسال تحصیلی جزو حداکثر مجاز تحصیل دانشجو محسوب می شود.

تبصره: شهریه ثابت غیر قابل برگشت است و شهریه متغیر درس‌های حذف شده در صورتی که تا ۱۵ روز بعد از شروع نیمسال تحصیلی انجام شود بازگردانده و یا ذخیره می شود. در غیر این صورت شهریه متغیر قابل برگشت نمی باشد، مگر آنکه مشمول آیین‌نامه اعاده و جوه واریزی به دانشگاه پیام نور شود.

فصل ششم ارزیابی پیشرفت تحصیلی

معیارهای ارزیابی

ماده ۲۴: معیار ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو، نمره درس است و نمره دانشجو در هر درس به صورت عددی بین صفر تا بیست تعیین می شود.

ماده ۲۵: حداقل نمره قبولی در هر درس اعم از الزامی، انتخابی، اختیاری و اضافی در دوره کارشناسی ارشد ۱۲ از ۲۰ و در دوره دکترای تخصصی ۱۶ از ۲۰ است. دانشجویی که در هر یک از درس‌های الزامی مردود شود، در اولین فرصت ملزم به تکرار آن است. با این حال نمره درس‌های الزامی، انتخابی، اختیاری و اضافی در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین کل منظور می شود.

تبصره ۱: در صورتی که درس‌های جبرانی از دوره‌های کارشناسی اخذ شود، کسب حداقل نمره ۱۲ از ۲۰ و در صورتی که از دوره‌های کارشناسی ارشد اخذ شود، کسب حداقل نمره ۱۶ از ۲۰ الزامی است. نمره درس‌های جبرانی در کارنامه دانشجو با نمره قبول یا مردود ثبت و در نتیجه در محاسبه میانگین نیمسال و میانگین کل منظور نمی شود.

تبصره ۲: اگر دانشجویی در یک درس انتخابی، اختیاری یا اضافی مردود شود، به جای آن درس می تواند از جدول این درس‌ها در برنامه مصوب، درس دیگری را انتخاب کند. برای درس‌های جبرانی یا الزامی، در صورت داشتن نمره مردودی، دانشجو موظف به تکرار همان درس است.

ماده ۲۶: پیشرفت دانشجو در هر درس حسب مورد براساس انجام دادن تکالیف درسی، انجام کارهای عملی، گزارش‌ها و سمینارها و آزمون‌های میان ترم و پایان ترم ارزیابی می شود.

تبصره ۱: برای درس‌های نظری، نمره تکالیف، سمینارها، نمره آزمون میان ترم و هر گونه فعالیت دیگری که برای هر درس به تایید گروه آموزشی مربوط رسیده باشد، حداکثر بیست و پنج درصد (٪۲۵) نمره نهایی درس را در بر می گیرد.

تبصره ۲: ملاک اعمال نمره تکالیف سمینارها، آزمون میان ترم و یا هر فعالیت دیگری در نمره نهایی، کسب حداقل نمره ۱۲ از ۲۰ در آزمون‌های پایان ترم دوره‌های کارشناسی ارشد و ۱۶ از ۲۰ در آزمون‌های پایان ترم دوره‌های دکترای تخصصی است.

تبصره ۳: در درس‌های نظری که در آن‌ها برای دانشجو نمره تکالیف و سمینارها منظور نشود، یا نمره وی کمتر از نمره پایان ترم باشد، نمره پایان ترم، نمره نهایی آن درس برای دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۴: در درس‌های عملی، نمره مربوط به فعالیت‌های عملی و گزارش‌ها در طول نیمسال یا ترم تحصیلی ملاک اصلی ارزیابی می‌باشد.

تبصره ۵: نمره پایان ترم هر درس نظری-عملی (درس‌هایی که بخشی از آن نظری و بخش دیگر عملی است) بر اساس تعداد واحد بخش نظری و بخش عملی تعیین می‌شود.

تبصره ۶: برگزاری آزمون پایان ترم برای هر درس نظری یا نظری-عملی الزامی است.

تبصره ۷: ارزیابی درس‌های عملی و پروژه توسط استاد درس و پایان‌نامه یا رساله، با پیشنهاد استاد راهنمای، و حسب مورد توسط کمیته علمی پایان‌نامه یا رساله صورت می‌گیرد.

درس ناتمام

ماده ۲۷: در موارد استثنائی، نمره درس‌هایی مانند درس‌های عملی و درس‌هایی که به تشخیص استاد و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آن‌ها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می‌شوند. نمره ناتمام باید حداقل تا پایان نیمسال تحصیلی بعد به نمره قطعی تبدیل شود.

تبصره: در خصوص اعلام نمره دانشجو، ماده‌های ۲۶ و ۲۷ و تبصره مربوط در بخش دوم این آیین‌نامه لازم‌الاجرا است.

میانگین نمره‌ها

ماده ۲۸: در پایان هر نیمسال تحصیلی، میانگین نمره‌های دانشجو در آن نیمسال تحصیلی، به نام میانگین نیمسال و میانگین نمره‌های کلیه درس‌های گرفته شده از اول دوره تحصیل دانشجو تا پایان آن نیمسال تحصیلی، به نام میانگین کل، محاسبه و در کارنامه وی ثبت می‌شود.

تبصره: تعداد واحد و نمره درس‌هایی که دانشجو به صورت قبول یا مردود گرفته است، در محاسبه میانگین نیمسال یا میانگین کل دانشجو محسوب نمی‌شود.

(۱۲) بخش سوم

ماده ۲۹: میانگین نیمسال و میانگین کل دانشجو به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- ۱- برای محاسبه میانگین نیمسال، تعداد واحد هر درس گرفته شده در آن نیمسال تحصیلی در نمره آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضربها بر تعداد واحدهای گرفته شده در آن نیمسال تحصیلی تقسیم می‌شود.
- ۲- برای محاسبه میانگین کل، تعداد واحد هر درس گرفته شده تا پایان آخرین نیمسال تحصیلی در نمره آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضربها بر تعداد کل واحدهای گرفته شده تا پایان آخرین نیمسال تحصیلی تقسیم می‌شود.

تبصره: نمره درس تکدرس و درس‌های پذیرفته شده، اگر به صورت قبول یا مردود نباشد، طبق مفاد فصل یازدهم تنها در محاسبه میانگین کل محسوب می‌شود.

مشروطی

ماده ۳۰: اگر میانگین کل دانشجوی کارشناسی ارشد کمتر از ۱۴ و دانشجوی دکترای تخصصی کمتر از ۱۶ باشد، وضعیت دانشجو به دانشجوی مشروط تبدیل می‌شود. در صورت مشروط شدن دانشجو در پایان دوره، هیچ نوع مدرک تحصیلی به وی اعطای نمی‌شود.

تبصره: هر مرکز موظف است وضعیت دانشجوی مشروط را به وی کتاباً اطلاع دهد تا در صورت تمايل به ادامه تحصیل با آگاهی از شرایط عدم دریافت مدرک تحصیلی ثبت‌نام کند. یک نسخه از اخطار در پرونده دانشجو ضبط می‌شود. با این وصف، قصور در اخطار به دانشجو از طرف مرکز و یا اظهار بی‌اطلاعی ایشان از این امر، مانع اجرای مقررات نمی‌شود.

فصل هفتم

مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

مرخصی تحصیلی

ماده ۳۱: دانشجوی کارشناسی ارشد می‌تواند حداقل برای دو نیمسال تحصیلی متواالی یا متناوب و دانشجوی دکتراً تحصیلی می‌تواند حداقل برای سه نیمسال تحصیلی متواالی یا متناوب از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱: دانشجویی که از معافیت تحصیلی استفاده می‌کند تنها یک نیمسال تحصیلی می‌تواند از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۲: مدت مرخصی تحصیلی، جزو حداقل مدت مجاز تحصیل دانشجو محسوب می‌شود و دانشجو موظف است در مدت استفاده از مرخصی تحصیلی، شهریه ثابت نیمسال تحصیلی مربوط را بپردازد. صدور مرخصی تحصیلی بدون پرداخت شهریه ثابت فاقد اعتبار است.

ماده ۳۲: تقاضای مرخصی تحصیلی باید به صورت کتبی، حداقل دو هفته قبل از شروع ثبت نام هر نیمسال تحصیلی، توسط دانشجو به مرکز ارائه شود. موافقت مرکز، مشروط به آن که وضعیت تحصیلی دانشجو و ادامه تحصیل ایشان از آن به بعد با مشکل مواجه نشود، پس از تصویب شورای آموزشی مرکز، کتابخانه دانشجو ابلاغ می‌شود.

ماده ۳۳: دانشجویی که به عنوان مامور دولت، همسر یکی از دانشجویان بورسیه، به عنوان همراه، به خارج از کشور اعزام می‌شود، می‌تواند با ارائه حکم مربوط و به تشخیص و تأیید گروه آموزشی مربوط و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، علاوه بر استفاده از میزان مرخصی تحصیلی مجاز در طول دوره تحصیل، در هنگام ماموریت تا چهار سال دیگر نیز از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنتهای تحصیلی و با پرداخت شهریه ثابت بهره مند شود.

انصراف از تحصیل

ماده ۳۴: ترک تحصیل بدون کسب اجازه از مرکز محل تحصیل، انصراف از تحصیل محسوب می‌شود، و دانشجوی منصرف از تحصیل، حق ادامه تحصیل ندارد.

تبصره: در موارد استثنایی، که دانشجو ترک تحصیل خود را موجه می‌داند، باید دلایل آن را حداقل تا زمان ثبت نام نیمسال تحصیلی بعد به مرکز محل تحصیل خود ارائه دهد. در صورت تأیید موجه بودن ترک تحصیل توسط شورای آموزشی مرکز، آن نیمسال تحصیلی که دانشجو بدون اطلاع ترک تحصیل کرده است، با پرداخت شهریه ثابت جزو مرخصی تحصیلی وی محسوب می‌شود.

ماده ۳۵: دانشجویی که قصد انصراف از تحصیل دارد، باید درخواست انصراف خود را "شخصاً" و به طور کتبی به مرکز ارائه دهد. این دانشجو مجاز است فقط برای یک بار تا فاصله یک ماه پس از تاریخ درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل ایشان صادر شده و دانشجو پس از آن، حق ادامه تحصیل در آن دوره را ندارد.

تبصره ۱: تحصیل مجدد دانشجوی منصرف از تحصیل در دوره کارشناسی ارشد از طریق آزمون سراسری یا دوره های فراگیر و در دوره دکترای تخصصی از طریق دوره های فراگیر براساس ضوابط مربوط امکان پذیر است.

تبصره ۲: دانشجوی منصرف یا اخراجی موظف است به کلیه تعهداتی که در دوران تحصیل داشته است، شخصاً عمل کند. صدور هر گونه گواهینامه و اعطای ریز نمرات و پذیرفتن مجدد دانشجو به شرح تبصره ۱ این ماده منوط به تسویه حساب دانشجو با دانشگاه است.

فصل هشتم

انتقال

ضوابط انتقال

ماده ۳۶: انتقال دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در داخل کشور ممنوع می‌باشد. در شرایطی که دانشجوی دانشگاه مشمول ماده ۳۸ و تبصره‌های مربوط به بخش دوم این آییننامه و همچنین واجد دو شرط زیر باشد، می‌تواند بیش از نصف واحدهای درسی خود را در مرکز دیگر با رعایت شرایط زیر بگذراند و به آن مرکز منتقل شود.

- ۱- دانشجو شرایط ادامه تحصیل در مرکز مبدا را داشته باشد.
- ۲- مرکز مقصد مجری رشته تحصیلی مورد تقاضا باشد.

تبصره ۱: در صورت انتقال، کلیه سوابق دانشجو به مرکز مقصد ارسال و ارتباط ایشان با مرکز مبدا قطع می‌شود.

تبصره ۲: مبنای تعیین شهریه دانشجو با انتقال از یک مرکز به مرکز دیگر، به استثنای انتقال به مرکز برون‌مرزی یا انتقال از مرکز برون‌مرزی، تغییر نمی‌کند.

تبصره ۳: مدرک فراغت از تحصیل دانشجوی انتقالی با رعایت این ماده توسط مرکز مقصد صادر می‌شود.
ماده ۳۷: انتقال دانشجوی شاغل به تحصیل در خارج از کشور به دانشگاه با موافقت و ابلاغ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از طریق گذراندن نیمسال دانشپذیری انجام می‌شود.

تبصره ۱: دانشجوی مرکز برون‌مرزی که پیش از اتمام تحصیلات خود به کشور بازمی‌گردد، به شرط تایید مرکز برون‌مرزی و موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌تواند درس‌های باقی‌مانده خود را در ایران بگذراند. در این صورت شهریه ایشان برابر دانشجویی پذیرفته شده از طریق دوره‌های فراگیر می‌باشد.

تبصره ۲: دانشجوی هر یک از مراکز که پیش از اتمام تحصیلات خود به خارج از کشور عزیمت می‌کند، به شرط تایید مرکز برون‌مرزی و موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، می‌تواند درس‌های باقی‌مانده خود را در مرکز برون‌مرزی بگذراند. در این صورت شهریه ایشان برابر شهریه تعیین شده برای دانشجویان برون‌مرزی می‌باشد.

فصل نهم مهمان

ماده ۳۸: در مواردی که دانشجو به طور موقت، ناگزیر به تغییر محل تحصیل خود باشد، می‌تواند با موافقت دیگر دانشگاه یا مرکز مبدا و مرکز مقصد، به عنوان دانشجوی مهمان، به طور موقت، برای مدت معین، محل تحصیل خود را تغییر دهد.

ماده ۳۹: مهمان شدن دانشجو در یک مرکز، مشروط به این است که، دانشجو حداقل یک نیمسال تحصیلی خود را در دیگر دانشگاه یا مرکز مبدا گذرانده باشد.

ماده ۴۰: مهمان شدن دانشجو برای گذراندن یک یا چند درس، کمتر از نصف کل واحدهای درسی در دیگر دانشگاه هایی که از طریق آزمون سراسری دانشجو می‌پذیرند، با تایید مرکز مبدا و گروه آموزشی مربوط و تصویب شورای دانشکده و موافقت دیگر دانشگاه بلامانع است. اگر محل دیگر دانشگاه و مرکز مبدا در یک شهر است، موافقت با مهمان شدن دانشجو مشروط به عدم ارائه درس توسط مرکز مبدا است.

تبصره ۱: مهمان شدن دانشجو از دیگر دانشگاهها (اعم از دولتی و غیر دولتی) با موافقت دیگر دانشگاه و مرکز مقصد بلامانع است.

تبصره ۲: مهمان شدن دانشجوی مرکز برون مرزی برای گذراندن یک یا چند درس در یکی از دانشگاههای خارج کشور مورد تایید مرکز برون مرزی بلامانع است.

ماده ۴۱: هر دانشجو در هر رشته تحصیلی می‌تواند واحدهای درسی جبرانی و اضافی و کمتر از نصف کل واحدهای درسی الزامی، انتخابی و اختیاری رشته تحصیلی خود را به صورت مهمان در مراکز دیگر بگذراند.

تبصره ۱: انتخاب واحد دانشجوی مهمان، چه به صورت تک درس و یا نیمسال تحصیلی کامل، باید با اطلاع مرکز مبدا و طبق شرایط مرکز مقصد باشد.

تبصره ۲: نمره های دانشجو در پایان نیمسال تحصیلی باید از طریق دانشگاه یا مرکز مقصد به مرکز یا دانشگاه مبدا گزارش و در پرونده دانشجو ضبط شود.

تبصره ۳: واحد پایان نامه یا رساله باید در مرکز مبدا گذرانده شود و دانشجو نمی‌تواند پایان نامه یا رساله خود را به صورت مهمان در دیگر دانشگاه یا مرکز مقصد بگذراند.

تبصره ۴: در صورت ضرورت به تشخیص معاون دانشجویی دانشگاه، دانشجو می‌تواند بیش از نصف واحدهای درسی خود را به صورت مهمان در مرکز مقصد بگذراند. در این صورت وضعیت ایشان مشمول ماده ۳۶ می‌شود.

فصل دهم تغییر رشته تحصیلی

ماده ۴۲: تغییر رشته تحصیلی در دوره کارشناسی ارشد و در دوره دکترای تخصصی ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱: چنانچه دانشجو به تشخیص کمیسیون موارد خاص دانشگاه در دوران تحصیل، دچار بیماری یا سانحه‌ای شود که توانایی ادامه تحصیل در آن رشته تحصیلی و یا امکان بهره‌گیری از کارآیی حاصل از آن را طبق جداول نقص عضو از دست بدده، می‌تواند با رعایت سایر مقررات به رشته تحصیلی دیگری متناسب با رشته تحصیلی خود در همان گروه آموزشی که از لحاظ نمره آزمون ورودی نزدیکترین نمره را دارد، تغییر رشته تحصیلی دهد.

تبصره ۲: در مواردی که دانشجو به دلایل نقص عضو و بیماری، توانایی ادامه تحصیل در هیچ یک از رشته‌های تحصیلی گروه آموزشی مربوط را نداشته باشد، کمیسیون موارد خاص دانشگاه پس از بررسی کامل مسأله، نسبت به تغییر رشته تحصیلی دانشجو به رشته‌ای در گروه آموزشی دیگر تصمیم می‌گیرد.

تبصره ۳: مقاضی تغییر رشته تحصیلی موضوع تبصره‌های ۱ و ۲ این ماده، باید درخواست خود را همراه مدارک لازم، حداقل شش هفته پیش از شروع نیمسال تحصیلی به دیگر دانشگاه و مرکز محل تحصیل خود ارائه دهد.

تبصره ۴: در تغییر رشته تحصیلی که همراه با تغییر مقطع تحصیلی از کارشناسی ارشد به کارشناسی ناپیوسته یا از دکترای تخصصی به کارشناسی ارشد است، حداقل مدت مجاز تحصیل به ترتیب بر مبنای دوره کارشناسی و دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته محاسبه می‌شود.

فصل یازدهم

پذیرش واحدهای درسی

ماده ۴۳: معادل سازی و پذیرش درس‌های گذرانده شده توسط دانشجوی مهمان یا انتقالی، که تغییر رشته تحصیلی داده و یا مجدداً دانشجو شده است مشروط به شرایط زیر است:

۱- واحدهای درسی در دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گذرانده شده باشد.

۲- دانشجو به عنوان دانشجوی رسمی در دوره‌های رسمی، واحدهای درسی را اخذ کرده باشد.

۳- محتوای آموزشی درس‌های گذرانده شده قبلی با هشتاد درصد محتوای درس مشابه در رشته تحصیلی فعلی به تشخیص گروه آموزشی مربوط مطابقت داشته باشد.

۴- نمره دانشجو در دوره کارشناسی حداقل ۱۴، در دوره کارشناسی ارشد حداقل ۱۶ و در دوره دکترای تخصصی حداقل ۱۸ در معیار صفر تا بیست و معادل آن در سایر معیارها باشد.

۵- مجموع واحدهای درسی پذیرفته شده کمتر از نصف مجموع مجموع واحدهای درسی رشته تحصیلی فعلی باشد.
تبصره ۱: ارزیابی و پذیرش واحدهای درسی بر عهده گروه آموزشی مربوط می‌باشد.

تبصره ۲: در صورتی که تعداد واحد درس پذیرفته شده مساوی تعداد واحد درس گذرانده شده نباشد، تعداد واحد کمتر برای درس پذیرفته شده محسوب می‌شود. اگر تعداد واحد محسوب شده کمتر از تعداد واحد درس جایگزین شده در رشته تحصیلی فعلی باشد، در این صورت دانشجو موظف است با گذراندن درس‌های انتخابی به تشخیص گروه آموزشی مربوط این کمبود را جبران کند.

تبصره ۳: تمام نمره‌های درسی دانشجو در دیگر دانشگاه یا مرکز مبداء اعم از قبولی یا مردودی و سوابق آموزشی عیناً در پرونده دانشجو ثبت می‌شود.

تبصره ۴: نمره‌های درس‌های پذیرفته شده در میانگین کل دانشجو محسوب می‌شود.

تبصره ۵: با انتقال دانشجو از یک مرکز به مرکز دیگر هیچ تغییری در کارنامه دانشجو از نظر پذیرش یا رد نمره‌های درسی ایجاد نمی‌شود.

تبصره ۶: دانشجوی مرکز برون‌مرزی پس از شرکت در آزمون جامع کلیه درس‌های گذرانده شده، در صورتی مشمول تبصره ۵ می‌شود که در دوره کارشناسی ارشد حداقل نمره ۱۲ در هر درس و میانگین کل حداقل ۱۴ و در دوره دکترای تخصصی حداقل نمره ۱۴ در هر درس و میانگین کل حداقل ۱۶ را در آزمون جامع کسب کند.

تبصره ۷: معادل سازی و پذیرش واحدهای درسی گذرانده شده دانشجو در دوره‌های روزانه دانشگاه‌های دولتی، مشروط به آنکه در دوره کارشناسی حداقل ۱۲، در دوره کارشناسی ارشد حداقل ۱۴ و در دوره دکترای تخصصی حداقل ۱۶ در معیار صفر تا بیست و معادل آن در سایر معیارها باشد، پذیرفته می‌شود.

تبصره ۸: در صورتی که نمره‌ها براساس معیار مردود، ضعیف، متوسط، خوب و عالی در معیار صفر تا چهار یا دو تا شش ثبت شده باشد، تنها نمره خوب در دوره‌های کارشناسی ارشد و نمره عالی در دوره‌های دکترای تخصصی پذیرفته و به صورت قبول در کارنامه دانشجو ثبت می‌شود. معادل‌سازی در سایر معیارها، در صورت نیاز، برمبانی ضوابطی که دانشگاه تدوین می‌کند، صورت می‌گیرد.

تبصره ۹: معادل‌سازی و پذیرش کلیه درس‌های دانشجویی که قبلًاً این درس‌ها را در دانشگاه گذرانده است و مجددًاً در این دانشگاه پذیرفته می‌شود، از شرایط بندهای ۲ و ۵ معاف است.

تبصره ۱۰: دانشجو می‌تواند در آزمون پایان نیمسال تحصیلی کلیه درس‌هایی که قبلًاً آن‌ها را با موفقیت گذرانده ولی شرط بند ۴ را احراز نکرده است شرکت کند. ثبت نام برای آزمون این درس‌ها الزامی است، لیکن تعداد واحدهای این درس‌ها جزو حداقل واحد انتخابی مجاز موضوع ماده ۱۳ در نیمسال تحصیلی محسوب نمی‌شود.

تبصره ۱۱: به ازای هر ۸ واحد از درس‌های پذیرفته شده، یک نیمسال تحصیلی از حداقل مدت مجاز تحصیل دانشجو کاسته می‌شود.

تبصره ۱۲: دانشجو حداقل تا پایان اولین نیمسال تحصیلی بعد از پذیرش، باید ریزنمره‌های تائید شده واحدهایی را که تقاضای کتبی برای تطبیق آن‌ها داده است، ارائه کند و فرصت مذکور تمدید نمی‌شود.

تبصره ۱۳: واحدهای درس پایان‌نامه یا رساله به هیچ عنوان معادل‌سازی و پذیرفته نمی‌شود.

فصل دوازدهم

آزمون جامع

ماده ۴۴: دانشجوی دکترای تخصصی که درس‌های مرحله آموزشی و آزمون زبان را مطابق بند ۲ ماده یازدهم و تبصره مربوط در بخش اول این آیینه با موقفيت گذرانده باشد، موظف است در آزمون جامع که به صورت کتبی و شفاهی، و در حداقل چهار زمینه علمی مرتبط با رشتہ تحصیلی دانشجو، توسط دانشگاه برگزار می‌شود، شرکت کند.

تبصره: دانشجوی کارشناسی ارشد برومندزی که درس‌های خود را مشتمل بر کلیه درس‌ها که از طریق بانک سوال و با نظارت مرکز برومندزی و به صورت کتبی با موقفيت گذرانده باشد موظف است اضافه بر دارابودن سایر شرایط این فصل، در آزمون جامع کلیه درس‌های گذرانده شرکت کند. اعطای مدرک تحصیلی به دانشجو منوط به قبولی در آزمون جامع با رعایت سایر ضوابط می‌باشد.

ماده ۴۵: گروه آموزشی مربوط با توجه به رشتہ تحصیلی دانشجوی دکترای تخصصی و موضوع رساله ایشان حداقل چهار زمینه علمی، که هر کدام مشتمل بر چند درس است، را تعیین می‌کند. مواد آزمون علمی در هر زمینه مشکل از مطالب علمی مرتبط با آن زمینه علمی است، اعم از آن که دانشجو در ارتباط با آن مطالب درس گرفته یا نگرفته باشد.

ماده ۴۶: در طول دوره پژوهشی دانشجو یک هیات پنج نفر به عنوان کمیته علمی رساله مسؤولیت نظارت بر عملکرد علمی دانشجو را به عهده خود خواهد داشت. آزمون جامع دکترای تخصصی دانشجو نیز زیر نظر این هیات صورت می‌گیرد. کمیته علمی رساله مرکب از افراد ذیل است:

- (۱) نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه (رئیس کمیته)
- (۲) استاد راهنمای

(۳) سه عضو هیأت علمی در رشتہ تحصیلی مربوط با مرتبه استادیاری و بالاتر به پیشنهاد استاد راهنمای، با تایید مرکز مربوط و با تصویب گروه آموزشی مربوط، که در صورت وجود استاد راهنمای همکار و یا استاد مشاور (موضوع تبصره‌ها ۲ و ۳ ماده ۵۲)، این اعضا جزو سه نفر مذکور محسوب می‌شوند.

تبصره ۱: مسؤولیت برگزاری آزمون جامع دکترای تخصصی به عهده گروه آموزشی مربوط است. تاریخ آزمون حداقل دو ماه قبل به مرکز مربوط و دانشجو اعلام می‌شود. این آزمون با نظارت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه در مرکز مربوط برگزار می‌شود.

تبصره ۲: در صورت وجود دانشجوی مقاضی، آزمون جامع برای هر رشتہ تحصیلی دوبار در سال برگزار می‌شود.

تبصره ۳: کمیته علمی پایان‌نامه آزمون جامع کارشناسی ارشد بروندار مرزی توسط مرکز بروندار مرزی تعیین می‌شود. این آزمون با نظارت مرکز بروندار مرزی و در حالت کلی در ایران برگزار می‌شود. اما در صورتی که تعداد دانشجویان یک کشور به تشخیص دانشگاه به حد نصاب برسد، آزمون جامع در آن کشور برگزار می‌شود.

ماده ۴: در ارزیابی، وزن آزمون کتبی حداقل ۷۰٪ و آزمون شفاهی حداقل ۳۰٪ تعیین می‌شود. در آزمون جامع دوره دکترای تخصصی، کسب حداقل نمره ۱۴ در هر زمینه و حداقل میانگین ۱۶ ضروری است. در آزمون جامع دوره کارشناسی ارشد بروندار مرزی، کسب حداقل نمره ۱۲ در هر درس و حداقل میانگین ۱۴ ضروری است.

ماده ۵: دانشجوی دکترای تخصصی که میانگین آزمون جامع وی حداقل ۱۶ باشد ولی فقط در یک زمینه نمره ۱۴ از ۲۰ را کسب نکرده است و همچنین دانشجوی کارشناسی ارشد بروندار مرزی که میانگین آزمون جامع وی حداقل ۱۴ باشد ولی تنها در یک درس نمره ۱۲ از ۲۰ را کسب نکرده است، می‌تواند یک بار دیگر در آزمون همان درس شرکت کند. اگر میانگین دانشجو با احتساب نمره تکراری به حد نصاب لازم نرسد، بایستی مجدداً حسب مورد در آزمون جامع زمینه‌ها یا درس‌های تعیین شده شرکت کند.

ماده ۶: دانشجو فقط دو بار می‌تواند در آزمون جامع شرکت کند. شرکت مجدد حسب مورد در آزمون یک زمینه یا یک درس جزو حداقل دوبار محسوب نمی‌شود. عدم کسب موفقیت در آزمون جامع برای مرتبه دوم به منزله مردودی قطعی دانشجو در آزمون جامع محسوب می‌شود.

تبصره ۱: دانشگاه قبولی یا عدم قبولی دانشجو در آزمون جامع را کتاباً به وی اعلام می‌کند.

تبصره ۲: مردودی قطعی دانشجو در آزمون جامع به منزله محرومیت از ادامه تحصیل می‌باشد.

ماده ۷: دانشجویی که درس‌های خود را با موفقیت گذرانده باشد باید تا موفقیت در آزمون جامع نسبت به ثبت نام و پرداخت شهریه‌های مترتب، به موقع اقدام کند. عدم ثبت نام به موقع به منزله انصراف از ادامه تحصیل محسوب می‌شود.

(۲۲) بخش سوم

فصل سیزدهم

پایان‌نامه و رساله

ماده ۵۱: دانشجوی کارشناسی ارشد که کلیه واحدهای درسی را طبق برنامه مصوب و با موفقیت گذرانده باشد و دانشجوی دکترای تخصصی پس از اعلام قبولی در آزمون جامع موظف است در یک زمینه مربوط به رشته تحصیلی خود زیر نظر استاد راهنمای حسب مورد برای تدوین پایان‌نامه یا رساله به تحقیق و تتبیع بپردازد.

تبصره ۱: استاد راهنمای دانشجو باید پیش از تعیین موضوع پایان‌نامه یا رساله، تعیین شده باشد.

تبصره ۲: دانشجو می‌تواند تحقیقات اولیه مرحله پژوهشی خود را در مرحله آموزشی نیز آغاز کند.

ماده ۵۲: استاد راهنمای پیشنهاد دانشجو و با موافقت استاد راهنمای تایید گروه آموزشی مربوط و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی از اعضای هیأت علمی دانشگاه یا خارج از دانشگاه با حداقل مرتبه استادیاری برای پایان‌نامه و حداقل با مرتبه دانشیاری برای رساله تعیین می‌شود. استادیار با حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره کارشناسی ارشد یا استادیاری که حداقل یک رساله دکترای تخصصی یا دو پایان‌نامه کارشناسی ارشد را راهنمایی کرده باشد نیز می‌تواند به عنوان استاد راهنمای انتخاب شود.

تبصره ۳: استاد راهنمای باید قبل از ثبت‌نام دانشجو برای واحد پایان‌نامه یا رساله تعیین شود. تا زمانی که استاد راهنمای انتخاب نشده باشد یا در زمان تغییر استاد راهنمای، مدیر گروه آموزشی مربوط یا یک نفر با مرتبه حداقل استادیار از طرف ایشان وظایف استاد راهنمای را به عهده می‌گیرد.

تبصره ۴: در صورت ضرورت، به پیشنهاد استاد راهنمای تایید گروه آموزشی مربوط و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی، یک استاد راهنمای همکار تعیین می‌شود. استاد راهنمای همکار لازمست واجد شرایط ذکور در این ماده باشد.

تبصره ۵: در صورت ضرورت، به پیشنهاد استاد راهنمای و با تصویب گروه آموزشی مربوط، یک یا دو نفر از اعضای هیأت علمی، به عنوان استاد مشاور رساله تعیین می‌شوند. استاد یا استادان مشاور باید دارای مرتبه استادیاری با حداقل سه سال سابقه فعالیت آموزشی و یا پژوهشی باشند. در صورت ضرورت در خصوص پایان‌نامه‌ای که استاد راهنمای همکار ندارد، یک استاد مشاور و در مورد رساله‌ای که استاد راهنمای همکار نیز دارد یک استاد مشاور تعیین می‌شود.

ماده ۵۳: دانشجوی کارشناسی ارشد حداقل تا پایان اولین نیمسال تحصیلی پس از اتمام درس‌ها، و دانشجوی دکترای تخصصی حداقل تا پایان اولین نیمسال تحصیلی پس از قبولی در آزمون جامع، موظف است موضوع پایان‌نامه یا رساله خود را با موافقت استاد راهنمای تعیین و طرح مقدماتی خود را تدوین و برای تایید به گروه آموزشی مربوط ارائه دهد. گروه آموزشی مربوط پذیرش موضوع پایان‌نامه یا موضوع رساله دانشجو را پس از تصویب کتاباً به ایشان ابلاغ می‌کند. پس از تصویب موضوع پایان‌نامه یا رساله، طرح مقدماتی در صورت تایید

گروه آموزشی مربوط و تصویب شورای دانشکده کتاب به دانشجو ابلاغ می‌شود. در مورد پایان‌نامه این ابلاغ به منزله تصویب نهایی است، ولی در مورد رساله این ابلاغ به منزله مجوز تشکیل جلسه دفاع از طرح مقدماتی تلقی می‌شود.

تبصره ۱: عدم ثبت‌نام در درس‌ها و یا پایان‌نامه یا رساله در زمان مقرر، به منزله انصراف دانشجو از ادامه تحصیل تلقی می‌شود.

تبصره ۲: دانشجوی دکترای تخصصی موظف است در زمانی که توسط گروه آموزشی مربوط تعیین می‌شود از طرح مقدماتی خود، در حضور کمیته علمی رساله موضوع ماده ۴۶، دفاع کند. در صورت موفقیت دانشجو در جلسه دفاع از طرح مقدماتی رساله و تصویب آن توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، موضوع رساله مصوب تلقی می‌شود. در غیر اینصورت دانشجو ملزم به تکمیل یا تغییر آن است.

ماده ۵۴: دانشجو پس از انتخاب پایان‌نامه یا رساله، تا زمانی که آن را به پایان نرسانده است موظف است براساس تقویم دانشگاه درکلیه نیمسال‌های تحصیلی حداقل برای ۶ واحد درسی ثبت‌نام کند. در پایان هر نیمسال تحصیلی استاد راهنمای با توجه به میزان فعالیت دانشجو برای وی نمره قبولی (حداقل ۱۴ از ۲۰ در پایان‌نامه و حداقل ۱۶ از ۲۰ در رساله) یا مردودی ارسال می‌کند. نمره پایان‌نامه یا رساله به صورت قبول یا مردود در کارنامه دانشجو ثبت می‌شود. در صورت انجام فعالیت‌های پژوهشی کافی و کسب نمره قبولی، دانشجو می‌تواند برای واحدهای باقیمانده ثبت‌نام کند و در غیر اینصورت موظف است مجدداً برای واحدهای مردود شده ثبت‌نام کند.

تبصره: در صورتی که دانشجو برای کلیه واحدهای پایان‌نامه یا رساله ثبت‌نام و نمره قبولی دریافت کند، موظف است همچنان برای پایان‌نامه یا رساله به تعداد صفر واحد ثبت‌نام کند. در اینصورت دانشجو از پرداخت شهریه ثابت و متغیر معاف می‌باشد.

ماده ۵۵: کلیه فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشجو در مرحله پژوهشی و تدوین پایان‌نامه یا رساله باید با هدایت و نظارت استاد راهنمای صورت بگیرد. دانشجو موظف است در هر زمانی که استاد راهنمای تعیین می‌کند، نتیجه تحقیقات خود را به ایشان گزارش کند.

تبصره: هر شش ماه یک بار دانشجوی دکترای تخصصی موظف است حداقل یک سminar در ارتباط با پژوهش‌های صورت گرفته در حضور کمیته علمی رساله ارائه دهد.

ماده ۶۵: دانشجوی کارشناسی ارشد باید قبل از دفاع از پایان‌نامه حداقل یک مقاله و دانشجوی دکترای تخصصی قبل از دفاع از رساله دو مقاله مرتبط با رشته تحصیلی خود درنشریه‌های علمی پژوهشی معتبر مورد تایید یکی از دو وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا نشریه‌های علمی معتبر خارجی چاپ کرده و یا تایید نهایی و قطعی چاپ را دریافت کرده باشد.

تبصره ۱: چاپ یک مقاله دریکی از مجلات علمی و بین‌المللی طراز اول جهان در ارتباط با موضوع رساله دانشجوی دکترای تخصصی به جای دو مقاله مذکور پذیرفته می‌شود.

(۲۴) بخش سوم

تبصره ۲: درجه اعتبار نشریه‌ها باید به تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد.

تبصره ۳: کمیته علمی پایان‌نامه مجاز است مقاله چاپ شده در یک مجله عملی ترویجی یا مقاله چاپ شده در مجموعه مقالات یک کنفرانس علمی یا مقاله مورد تایید دو عضو هیات علمی را به جای یک مقاله چاپ شده در یک مجله علمی پژوهشی از دانشجوی کارشناسی ارشد بپذیرد.

ماده ۵۷: دفاع از پایان‌نامه یا رساله پس از تدوین توسط دانشجو و تایید کیفیت علمی و صحت مطالب آن از طرف استاد راهنما و اظهار کتبی از کمیته علمی پایان‌نامه یا رساله، مبنی بر قابل دفاع بودن پایان‌نامه یا رساله و مقاله‌های مربوط، در حضور هیات داوران صورت می‌گیرد.

تبصره: پایان‌نامه یا رساله باید به تایید استاد راهنما و اعضای هیات داوران برسد و این تایید در نخستین صفحه هر پایان‌نامه یا رساله قرار داده شود.

ماده ۵۸: ترکیب هیأت داوران پایان‌نامه یا رساله به شرح ذیل است:

(۱) برای پایان‌نامه، نماینده گروه آموزشی مربوط در دانشگاه و برای رساله، نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه (رئیس هیأت)

(۲) استاد راهنما

(۳) استاد راهنمای همکار یا استاد مشاور برای پایان‌نامه در صورتی که تعیین شده باشد، و اعضاي بند ۳

ماده ۴۶ برای رساله

(۴) یک نفر متحن خارج از دانشگاه با مرتبه حداقل استادیاری به تایید گروه آموزشی مربوط برای پایان‌نامه و دو نفر متحن خارج از دانشگاه با مرتبه حداقل دانشیاری به تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برای رساله.

ماده ۵۹: جلسه دفاع با حضور رئیس هیأت، استاد راهنما و حسب مورد متحن یا متحنان خارج از دانشگاه رسمیت می‌یابد. دانشجو موظف است در این جلسه گزارش کار تحقیقاتی و رساله خود را ارائه کرده و از آن دفاع کند.

تبصره ۱: جلسه دفاع دانشجوی کارشناسی ارشد با نظارت مستقیم رئیس منطقه مربوط و دانشجوی کارشناسی ارشد برون‌مرزی و دانشجوی دکترای تخصصی با نظارت مستقیم معاون آموزشی دانشگاه برگزار می‌شود.

تبصره ۲: اگر استاد راهنما یا استاد راهنمای همکار قادر به شرکت در جلسه دفاع نباشد، یک عضو هیات علمی واجد شرایط توسط گروه آموزشی مربوط به جای ایشان انتخاب می‌شود، در آن صورت لازمست حسب مورد مقاله یا مقاله‌های چاپ شده مورد نیاز به تایید گروه آموزشی مربوط و در مورد دانشجوی دکترای تخصصی به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه نیز برسد.

(۲۵) بخش سوم

ماده ۶۰: پایاننامه یا رساله توسط هیات داوران ارزیابی می‌شود. هیأت داوران در پایان جلسه دفاع، پس از شور و بررسی درخصوص اصالت و صحت پایاننامه یا رساله، امتیاز آن را به شرح ذیل مشخص می‌کند:

الف- قبول (درجه عالی یا درجه خوب برای رساله و درجه عالی، درجه خوب یا درجه متوسط برای پایاننامه)

ب- مشروط

ج- مردود

ملک تصمیم‌گیری رای موافق بیش از نصف کل اعضای هیأت داوران است، و در دو مرحله می‌باشد. در مرحله اول تعیین قبولی، مشروطی یا مردودی است. در صورت قبول بودن، در مرحله دوم تعیین درجه عالی، حداقل ۱۸ از ۲۰، درجه خوب، حداقل ۱۶ از ۲۰، یا درجه متوسط، حداقل ۱۴ از ۲۰، است.

تبصره ۱: نمره رساله یا پایاننامه به صورت قبول با ذکر درجه یا مردود در کارنامه ثبت می‌شود و در میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره ۲: چنانچه هیأت داوران پایاننامه یا رساله را از جهاتی، ناقص تشخیص دهد، در آنصورت قبولی دانشجو مشروط به رفع نقص خواهد بود. بنابراین هیأت داوران، مورد نقص را در رای خود ذکر کرده و از دانشجو می‌خواهد در مدتی که نباید از مدت مجاز تحصیل ایشان تجاوز کند، پایاننامه یا رساله خود را کامل و مجدداً از آن دفاع کند.

پایگاه خبری دانشجویان پیام نور

فصل چهاردهم فراغت از تحصیل

ماده ۱۶: میانگین کل دانشجوی کارشناسی ارشد در پایان تحصیل، باید حداقل ۱۴ از ۲۰ و دانشجوی دکترای تخصصی در پایان تحصیل باید حداقل ۱۶ از ۲۰ باشد تا با رعایت سایر ضوابط، واجد شرایط اعطای مدرک تحصیلی (دانشنامه) کارشناسی ارشد یا دکترای تخصصی در رشته تحصیلی مربوط شناخته شود.

تبصره: در صورتی که میانگین نمره‌های دانشجوی کارشناسی ارشد از ۱۴ و دانشجوی دکترای تخصصی از ۱۶ کمتر باشد، چنانچه از نظر سنتوات تحصیلی منع نداشته باشد، حسب مورد می‌تواند حداکثر تا ۱۶ واحد درسی در یک نیمسال تحصیلی از درس‌هایی را که با نمره کمتر از ۱۴ در کارشناسی ارشد و کمتر از ۱۶ در دکترای تخصصی گذرانده است، با پرداخت شهریه دوره‌های فراگیر مجددًا انتخاب و آن درس‌ها را تکرار تا میانگین کل خود را جبران کند. در این صورت نمره‌های درس‌های تکراری علاوه بر نمره‌های قبلی، در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین کل وی محسوب می‌شود.

ماده ۱۷: دانشجوی کارشناسی ارشد که کلیه واحدهای درسی دوره و پایان‌نامه، دانشجوی کارشناسی ارشد بروزنمایی که کلیه واحدهای درسی دوره، پایان‌نامه و آزمون جامع و دانشجوی دکترای تخصصی که کلیه واحدهای درسی دوره، آزمون جامع و رساله را طبق برنامه مصوب و برآساس مقررات این آیین‌نامه با موفقیت گذرانده باشد، دانشآموخته آن دوره شناخته می‌شود، و به ایشان مدرک تحصیلی اعطا می‌گردد.

تبصره ۱: آخرین نیمسال تحصیلی دانشجو آن نیمسال تحصیلی است که آخرین نمره درسی وی به آموزش مرکز تحويل داده می‌شود.

تبصره ۲: گواهینامه یا مدرک فراغت از تحصیل دانشجویی که در نیمسال پاییز، نیمسال بهار و ترم تابستان دانشآموخته می‌شود، به ترتیب در سی‌ام بهمن ماه، سی‌ام تیرماه و یا سی‌ام شهریور ماه سال مربوط صادر می‌شود.

تبصره ۳: دانشجوی کارشناسی ارشد که طبق مقررات و آیین‌نامه آموزشی در مدت مجاز تحصیل، موفق به گذراندن پایان‌نامه نشود، می‌تواند معادل تعداد واحد پایان‌نامه، درس یا درس‌هایی را که گروه آموزشی مربوط تعیین می‌کند، اخذ و حداکثر در یک نیمسال تحصیلی، آن‌ها را با موفقیت بگذراند. در این حال اگر میانگین کل نمرات دانشجو حداقل ۱۴ از ۲۰ باشد، گواهینامه پایان دوره بدون عنوان کارشناسی ارشد و با

ذکر میانگین کل به ایشان اعطا می‌شود.

تبصره^۴: به دانشجوی کارشناسی ارشد برونمرزی که میانگین کل ایشان در پایان دوره تحصیل و دفاع از پایان‌نامه حداقل ۱۴ از ۲۰ باشد، ولی در آزمون جامع مردود قطعی شده باشد، گواهینامه پایان دوره بدون عنوان دوره کارشناسی ارشد و با ذکر میانگین کل اعطا می‌شود.

تبصره^۵: به دانشجوی دوره کارشناسی ارشد که کلیه درس‌ها را گذرانده ولی میانگین کل ۱۴ را کسب نکرده است، یا پایان‌نامه نگذرانده است، گواهی گذراندن واحدهای درسی بدون ذکر عنوان دوره داده می‌شود.

تبصره^۶: به دانشجوی دوره دکترای تخصصی که طبق مقررات و آیین‌نامه آموزشی کلیه درس‌های لازم را گذرانده است، ولی در مدت مجاز تحصیل موفق به گذراندن رساله نشده است، اگر در آزمون جامع موفق شده باشد و میانگین کل نمرات ایشان حداقل ۱۶ از ۲۰ باشد، گواهی پایان‌دوره آموزشی با ذکر آنکه دوره پژوهشی را نگذرانده است اعطا می‌شود.

تبصره^۷: به دانشجوی دکترای تخصصی که کلیه درس‌ها را گذرانده ولی در آزمون جامع مردود قطعی شده باشد، کارنامه تحصیلی بدون ذکر عنوان دوره داده می‌شود.

ماده^{۳۳}: اگر دانشجو از تحصیل منصرف یا اخراج شود، یا نتواند گواهینامه تحصیلی موضوع ماده ۶۲ را دریافت کند، می‌تواند گواهی تعداد واحدهای اخذ شده و قبول شده با ذکر میانگین کل و قید وضعیت وی که منجر به خاتمه تحصیلات شده و دانش آموخته شده است را درخواست کند.

ماده^{۴۴}: کلیه ضوابط، مقررات و آیین‌نامه‌های مغایر با این آیین‌نامه لغو و کلیه دانشجویان فعلی دانشگاه نیز مشمول مفاد این آیین‌نامه می‌شوند.

این آیین‌نامه در ۱۴ فصل، ۶۴ ماده، ۱۶ بند و ۱۰۵ تبصره در جلسه مورخ ۸۱/۱۲/۷ شورای دانشگاه به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است. /ف